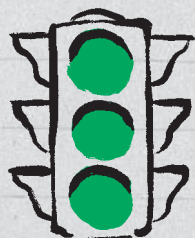

ŽIVOTOM NA ZELENÚ

#1 New York
Times
bestseller

MOTÝL

Matthew McConaughey

ŽIVOTOM NA ZELENÚ

Matthew McConaughey

VYDAVATELSTVO MOTÝL

GREENLIGHTS

Copyright © 2020 Matthew McConaughey

All rights reserved.

Published by Agreement with Barefoot Money, Inc. c/o William Morris Endeavor Entertainment, LLC

Translation © Tereza Štubniaková 2021

Design © Ian Dingman

Slovak edition © Vydavateľstvo Motýl 2021

Photo on page 281 by Anne Marie Fox.

Photo on page 119 courtesy of Universal Studios Licensing LLC.

Photo on page 152 licensed by: Warner Bros. Entertainment.

All other photos are courtesy of the author.

ŽIVOTOM NA ZELENÚ

Napísal: Matthew McConaughey

Preložené z anglického originálu Greenlights, ktorý vyšiel vo vydavateľstve Crown New York v roku 2020.

Všetky práva vyhradené. Žiadna časť tejto knihy sa nesmie reprodukovat ani šíriť v nijakej forme ani nijakými prostriedkami bez písomného súhlasu vydavateľa. Ide o literatúru faktu a z toho dôvodu boli kvôli ochrane súkromia niektoré mená zmenené.

Preložila: Tereza Štubniaková

Zodpovedná redaktorka: Perla Bartalošová

Sadzba: Zuzana Ondrovičová

Vydalo: Vydavateľstvo Motýl

www.vydavatelstvomotyl.sk

Vydanie prvé. Rok vydania 2021

Tlač: TBB, a. s., Banská Bystrica

ISBN: 978-80-8164-259-3

*Tomu jedinému, čím som sa chcel
v živote stať a rodine.*

OBSAH

24

Prvá časť

LOGIKA
ŠTVANCA

68

Druhá časť

NÁJDITE SI
VLASTNÚ
VLNOVÚ DĺŽKU

98

Tretia časť

PRAŠNÉ
CESTY
A DIAĽNICE

134

Štvrtá časť

UMENIE
BEŽAŤ
DOLE
KOPCOM

186

Piata časť

PREVRÁŤTE
STRÁNKU

232

Šiesta časť

ŠÍP NEHLADÁ
TERČ,
TERČ PRIŤAHUJE
ŠÍP

258

Siedma časť

BUĎTE ODVÁŽNI,
CHOĎTE ZA SVOJÍM
CIEĽOM

282

Ôsma časť

ŽITE SVOJ
ODKAZ

Životom
na zelenú

1-22-89

I'VE FOUND MYSELF

- the most difficult word in the universe?
- WHOWHATWHEREWHENHOW?? - and that's the book.
WHY? - is even bigger

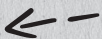
I think I'll write a book. —————
A ^{word} ~~book~~ about my life.

I wonder who would give a damn
About the pleasures and the strife?

————— I think I'll write a book. —————
~~to~~ Help the generations with the truth about the past?
Who's to say we would agree?
Shit! I'm tired. Hope that these thoughts last...

————— I still think I'll write a book. —————

- mood for the sayings
- favorite one
- physiological
- let life be - no - the way
- write a book.
March 11 - 1989
towards

„Našiel som sám seba“

- najťažšie slovo na svete?

- KTOČOKDEKEDYAKO?? - a to je

pravda.

PREČO? - je ešte väčšia

Myslím, že napíšem knihu.

Knihu Slová o mojom živote.

Chcel by som vedieť, koho bude

zaujímať.

O radoostiach a strastiach?

Myslím, že napíšem knihu.

Pomôcť budúcim generáciám pravdou

o minulosti?

Kto povedal, že sa na tom zhodneme?

Do riti! Som unavený. Dúfam, že

tieto myšlienky zotrvejú...

Stále si myslím, že napíšem knihu.

- nálada na porekadlá

- moje obľúbené

- psychologické

- nechať život na pokoji - nie -

tak sme zbabelcami

- napísať jednu knihu.

Toto nie je obyčajný životopis. Porozprávam vám síce niekoľko príbehov, no nechcem byť nostalgický, sentimentálny a ani sa nelúčim s kariérou, ako to niekedy ľudia prostredníctvom memoárov robia. Nechystám sa vám dávať rady do života. Kazateľov mám rád, no neprináleží mi, aby som vám kázal, alebo vám hovoril, čo máte robiť.

V tejto knihe sa chcem zamerať hlavne na prístup k životu. Rád by som sa s vami podelil o zážitky, o to, ako niektoré veci vnímam a o filozofiu, ktorú môžete objektívne pochopiť, alebo si ju subjektívne osvojiť tak, že zmeníte svoju realitu, alebo jej vnímanie.

Je to kniha útočných diagramov a obranných akcií, založená na mojich dobrodružstvách. Dobrodružstvách, ktoré mali pre mňa určitý význam, obohatili ma a rozosmiali, niekedy preto, lebo mali byť vtipné, no zväčša preto, že to tak vôbec nemalo byť. Som rodený optimista a prostredníctvom humoru som sa toho v živote veľa naučil. Pomohol mi vyrovnať sa s bolesťou, stratou a nedostatkom dôvery. Nie som dokonalý, to vôbec nie, často, ako sa hovorí, šliapnem do hovna a vždy si to rýchlo uvedomím. Jednoducho som sa ho naučil zoškrabať z topánok a kráčať ďalej.

Každý z nás občas stúpi do hovna. Narazíme na prekážky, čo to poserieme, ochorieme, nedostaneme to, čo chceme. Počas života sa stretieme s mnohými „to som mohol urobiť lepšie“ a „prial by som si, aby sa to nestalo“. To, že občas stúpime do hovna, je nevyhnutné, takže sa poďme pozrieť na to, ako to považovať za šťastie, alebo ako sa tomu čo najčastejšie vyhnúť.

Životu

Životom plávam už päťdesiat rokov. Štyridsaťdva rokov sa snažím odhalíť jeho tajomstvá a posledných tridsaťpäť si do denníka zapisujem indície. Poznámky o úspechoch a prehrách, radoostiach a smútkoch, o veciach, ktoré ma uchvátili a rozosmiali. Tridsaťpäť rokov si značím všetko, čo som si uvedomil, zapamätal, rozlúštil, čo ma dojalo a zaujalo. Ako byť spravodlivý. Ako prežívať čo najmenej stresu. Ako sa baviť. Ako ľuďom čo najmenej ubližovať. Ako byť dobrým človekom. Ako získať to, čo chcem. Ako žiť zmysluplný život. Ako byť viac sám sebou.

Nikdy som si veci nezapisoval preto, aby som si ich pamätal, vždy som si ich zapisoval, aby som ich mohol zabudnúť. Nedokázal som prestať myslieť na to, že by som sa mal opäť pozrieť na všetko, čo som prežil, na všetky svoje zápisky a úvahy. Nebol som si však istý, či sa mi to bude páčiť. Nedávno som nabral odvalu otvoriť denníky a prezrieť si tridsaťpäť rokov zápisov o tom, kým som posledných päťdesiat rokov bol. A viete čo? Páčilo sa mi to viac, než som si myslel. Smial som sa i plakal a uvedomil si, že si pamätám viac, než som očakával a zabudol som menej, ako som predpokladal.

Čo som v nich našiel? Príbehy, ktorých som bol svedkom alebo som ich zažil na vlastnej koži. Lekcie, z ktorých som sa poučil, ale aj tie, na ktoré som zabudol. Básne, modlitby, lekárske predpisy, odpovede na otázky, ktoré som si kedysi kládol a pripomienky tých

nezodpovedaných. Veci, ktoré ma posunuli ďalej, keď som začínal pochybovať, vieru v to, na čom záleží, teórie relativity a kopec bumperstickers.* Našiel som tam prístup k životu, ktorý ma v tom čase naplňal a ešte stále naplňa.

Našiel som tému, ktorá stojí za to.

A tak som zbalil všetky denníky a odcestoval na osamelé miesto v púšti, kde som začal písať to, čo práve teraz držíte v rukách: album, záznam, príbeh môjho doterajšieho života.

Veci, ktoré som videl, o ktorých som sníval, za ktorými som sa naháňal, ktoré som dal a dostal.

Pravdy také výbušné, že som ich nemohol ignorovať.

Dohody, ktoré som uzavrel sám so sebou a z ktorých mnohé dodržiavam, no na väčšine z nich ešte stále pracujem.

Všetko, čo som zazrel, videl, cítil, rozlúskol, na čo som bol hrdý a za čo som sa hanbil.

Pôvaby, pravdy a kruté krásy.

Zasvätenia, pozvania, kalibrácie a povýšenia.

To, čo sa mi prepieklo, to, pri čom ma chytili a chvíle, keď som zmokol, kým som sa snažil tancovať medzi kvapkami. Životné zmeny.

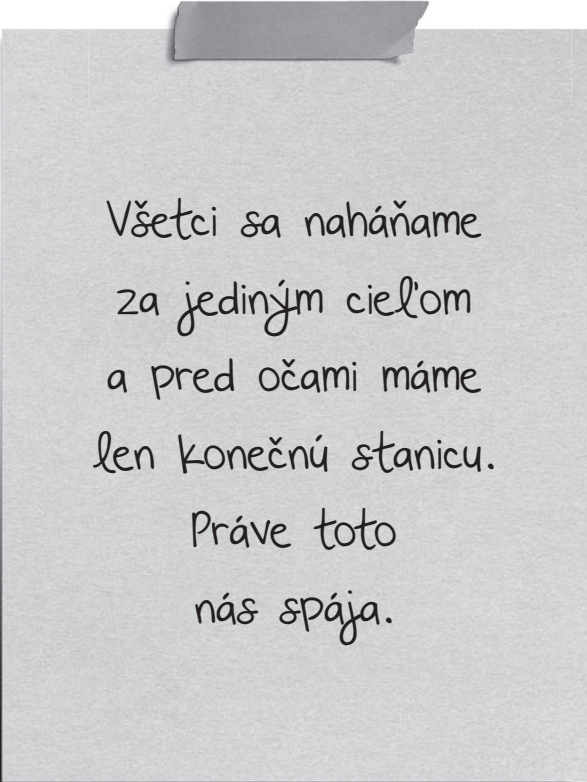
A to všetko v snahe nájsť uspokojenie v tomto obrovskom experimente nazývanom život. Občas som vytrval, občas som to vzdal.

* Vždy som miloval bumper stickers (nálepky na nárazníkoch), a tak som prilepil *bumper sticker* a spravil som z nich jedno slovo, *bumpersticker*. Texty piesní, vtipné hlášky, bleskové myšlienky, nevtieravé osobné názory, ktoré ľudia týmto spôsobom prezentujú na verejnosti. Sú lacné a zábavné. Nemusia byť politicky korektné, pretože sú to jednoducho bumperstickers. Od štýlu písma cez farebnú škálu až po slovo alebo slová, ktoré sa na nich nachádzajú, vám bumpersticker o človeku, ktorý sedí za volantom v aute pred vami, veľa napovie. Aké má politické názory, to či má rodinu, či je voľnomyšlienkar alebo konformista, či je vtipný alebo vážny, aké má domáce zvieratá, aká hudba sa mu páči, niekedy aj to, akého je vierovyznania. Bumperstickers som zbieral posledných päťdesiat rokov. Niektoré som videl, niektoré som počul, niektoré som ukradol, niektoré sa mi prisnili, niektoré som povedal. Niektoré sú vtipné, niektoré sú vážne, iné mi ostali v hlave... pretože na to bumperstickers slúžia. V tejto knihe nájdete niektoré z mojich najobľúbenejších.

Dúfajme, že to bude liek, ktorý vám bude chutiť, zopár aspirínov namiesto nemocnice, vesmírna raketa na Mars bez toho, aby ste potrebovali pilotný preukaz, návšteva kostola bez toho, aby ste sa museli opäť narodiť a smiech cez slzy.

Je to lúboštný list.

Životu.

Všetci sa naháňame
za jediným cieľom
a pred očami máme
len konečnú stanicu.
Práve toto
nás spája.

Niekedy sa musíte vrátiť, aby ste mohli
napredovať. A nemyslím tým sadnúť si
a premýšľať nad minulosťou alebo naháňať
duchov minulosti. Chcem tým povedať, vrátiť
sa, aby ste videli, odkiaľ ste prišli, kde ste
boli a ako ste sa SEM dostali.

Lincoln - reklama, 2014

Ako som sa sem dostal?

Počas divokej jazdy na chrbte ludskosti som utrzil zopár jaziev. Niekedy mi to išlo, inokedy ani nie, no nakoniec som sa naučil, ako si ju užívať, či už to bolo tak či onak. Aby som si trochu pripravil pôdu, čo-to vám o sebe prezradím.

Som najmladší z troch bratov a synom rodičov, ktorí sa navzájom dvakrát rozviedli a trikrát zosobášili.

Keď som vyrastal, vraveli sme si: „Lúbim Ťa.“ Úprimne.

Keď som mal desať rokov, za tetovanie zo žuvačky som dostal taký výprask, až mi krvácal zadok.

Keď som sa prvý raz vyhráždal, že ujdem z domu, rodičia mi pobalili kufre.

Otec pri mojom narodení nebol. Zavolať mame a povedal: „Ak to bude chlapec, jediné, o čo Ťa prosím, je, aby si mu nedala meno ‚Kelly‘.“

Vždy som vedel, že chcem byť otcom.

Plávať som sa naučil, keď ma mama hodila do rieky Llano, a ja som mal dve možnosti: buď sa zrútiť z kamenitého vodopádu, ktorý sa nachádzal asi tridsať metrov dolu prúdom, alebo sa dostanem na breh. Dostal som sa na breh.

Vždy som bol prvý, kto vyšúchal kolená na rifliach značky tough-skin.

Dva roky som bol vo futbalovej lige v kategórii pod dvanásť rokov hráčom s najväčším počtom červených kariet. Bol som brankár.

Keď som sa sťažoval, že sú moje jediné tenisky staré a už dávno vyšli z módy, mama mi povedala: „Len v tom pokračuj a zoberiem ťa za chlapcom bez nôh!“

V pätnástich som sa, viac-menej z donútenia, prvýkrát vyspal s dievčaťom. Bol som si istý, že za predmanželský sex pôjdem do pekla. Teraz už len dúfam, že som sa mýlil.

V osemnástich ma v zadnej časti nákladného auta ovalil chlap a sexuálne ma zneužil.

V meste Real de Catorce v Mexiku som užil meskalín, kým som bol zavretý v klietke s pumou.

Raz mi veterinár zošil na čele sedemdesiatosem stehov.

Utrpel som štyri otrasy mozgu po tom, čo som spadol zo štyroch rôznych stromov, tri z týchto pádov sa udiali počas splnu.

Hral som nahý na bongách, až kým po mňa neprišli policajti.

Pri zatýkaní som kládol odpor.

Poslal som si prihlášky na univerzity Duke, UT Austin, Southern Methodist a Grambling. Prijali ma na tri zo štyroch.

Nikdy som sa necítil ako obeť.

Mám množstvo dôkazov o tom, že svet sa ma rozhodol urobiť šťastným.

V živote mi toho vždy prešlo viac ako v snoch.

Veľa ľudí mi dalo básne, o ktorých som netušil, že som ich napísal.

Bol som naivný, zlý a cynický. Zo všetkého najviac však verím v moju vlastnú ľudskú benevolentnosť a v naše spoločné hodnoty.

Verím, že pravda nás urazí len vtedy, keď klameme.

Moja výchova bola založená na existenčnej logike štvanca a hromade nesprávnych presvedčení plných vymyslených fyzikálnych zákonov, pretože aj keď to nie je pravda, mala by byť.

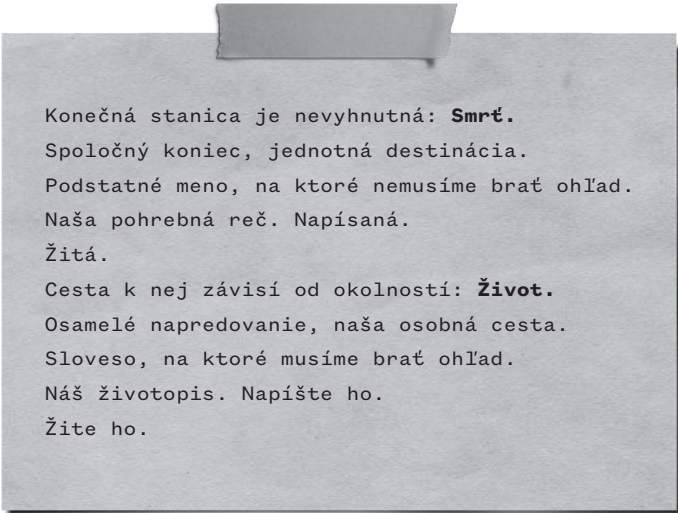
Na láske však nebolo nič vymyslené. Láska bola skutočná. Niekedy trochu brutálna, no nikdy sa nedala spochybniť.

Rýchlo som sa naučil, ako sa s vecami **zmieriť**: ako sa s niečím vyrovnáť.

Naučil som sa byť odolný, niesť následky, byť zodpovedný a tvrdo pracovať. Naučil som sa, ako milovať, ako sa smiať, odpustiť, zabudnúť, hrať sa a modliť sa. Naučil som sa, ako kšeftovať, predávať, očariť, zvrátiť tok udalostí, zmeniť môj úpadok na výhru a ako si vymýšľať. Naučil som sa, ako znášať výhry a prehry, objatia a údery, zisky a straty, piesne o láske a nadávky. Hlavne, keď som čelil niečomu **nevyhnutnému**.

Toto je príbeh o tom, ako sa vyrovnáť s nevyhnutným.

Toto je príbeh o **zelenej**.

Konečná stanica je nevyhnutná: **Smrť**.
Spoločný koniec, jednotná destinácia.
Podstatné meno, na ktoré nemusíme brať ohľad.
Naša pohrebná reč. Napísaná.
Žitá.
Cesta k nej závisí od okolností: **Život**.
Osamelé napredovanie, naša osobná cesta.
Sloveso, na ktoré musíme brať ohľad.
Naš životopis. Napište ho.
Žite ho.

Toto je prvých päťdesiat rokov môjho života, môj životopis, na ceste k pohrebnej reči.